

Haketustoimintaa koskeva vireillepano

Rakennus- ja ympäristölautakunta 18.06.2024 § 75
769/11.01.00/2023

Valmistelija

Ympäristöpäällikkö Anu Hynninen
etunimi.sukunimi@kirkkonummi.fi, puh. 09 29671 (vaihe)

Päätösehdotus

Rakennus- ja ympäristölautakunta kehottaa toiminnanharjoittajaa lopettamaan ulkopuolelta tuotavan jätteeksi luokiteltavan puumateriaalin hakettamisen ja polttamisen kiinteistöllä. Ulkopuolelta ja rakennustyömailta tuotava käytöstä poistettu puutavara ja kuormalavat luetaan puhtainakin jätteeksi, jonka hyödyntäminen on kielletty ilman asianmukaista ympäristölupaa. Rakennusjätteen vastaanottaminen on lopetettava välittömästi. Kiinteistöllä päätöksenantohetkellä olevaa ulkopuolelta tuotua puhdasta ja käsittelemätöntä puutavaraa voidaan hyödyntää 31.12.2024 asti.

Omassa toiminnassa syntyvien kuormalavojen, käsittelemättömän ja puhtaan puutavaran ja kasvijätteen pienimuotoinen hakettaminen ja hyödyntäminen on Vaasan hallinto-oikeuden päätöksen 19.6.2013 mukaisesti edelleen sallittua.

Lämpölaitoksessa voidaan polttaa ja kiinteistöllä hakettaa risuja ja hakkuutähteitä, jotka on rajattu jätelain mukaisten hallinnollisten menettelyjen ulkopuolelle (HE 199/2010 vp. s. 146).

Tarvittaessa lautakunta voi määrätä toiminnanharjoittajan täyttämään edellä mainitut velvoitteet uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella tai toiminta keskeytetään (uhkasakkolaki 1113/1990).

Vaihtoehtoisesti toiminnanharjoittaja voi hakea toiminnan ympäristöluvan muuttamista siten, että myös ulkopuolelta tuotua puhdasta jättepuuta voidaan hyödyntää hakelaitoksessa. Samalla arvioidaan jätteenkäsittelytoiminnan vakuuden tarve (YSL 59 §). Ympäristölupa tulee muutettavaksi myös, mikäli haketuotanto ylittää 5 000 tonnia vuodessa (YSL Liitteen 1 taulukon 2 kohta 5b).

Perustelut

Ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaan toimintaan, josta säädetään ympäristönsuojelulain (527/2014) liitteen 1 taulukoissa 1 ja 2, on oltava lupa (ympäristölupa). Liitteen 1 taulukon 2 kohdan 13 f mukaan jätteen ammattimainen tai laitostyömainen käsittely on luvanvaraista toimintaa. Ympäristönsuojelulain 59–61 §:ssä säädetään jätteen käsittelytoiminnan vakuudesta. Kyseistä toimintaa harjoittavalla on velvoite asettaa vakuus jätehuollon, seurannan, tarkkailun ja toiminnan lopettamisessa tai sen jälkeen tarvittavien toimien varmistamiseksi (59 §).

Jätelain (646/2011) 5 §:n mukaan jätteellä tarkoitetaan ainetta tai esinettä, jonka sen haltija on poistanut tai aikoo poistaa käytöstä tai on velvollinen poistamaan käytöstä. Rakentamisessa ja purkamisessa syntyvä puu sekä käytöstä poistetut hyödynnettävät tai loppukäsiteltävät puupakkaukset,

kuten kuormalavat, laatikot, tynnyrit ja kaapelikelat, ovat jätelaissa tarkoitettua jätettä (YM 2014, Jätelain eräiden säännösten tulkintalinjauksia s. 13–14). Rakennuspuujätteen ammattimainen tai laitostmainen haketus tai murskaaminen on ympäristöluvanvaraista toimintaa (YM 2014, Jätelain eräiden säännösten tulkintalinjauksia s. 14). Uudelleen käyttöön sellaisenaan toimitettavat puupakkaukset eivät sen sijaan ole jätettä (YM 2014, Jätelain eräiden säännösten tulkintalinjauksia s. 13).

Euroopan unionin tuomioistuin on toistuvasti todennut, että jätteeksi luokittelu seuraa ennen kaikkea haltijan toiminnasta ja ilmauksen ”poistaa käytöstä” merkityksestä (tuomio 14.10.2020, Sappi Austria Produktion ja Wasserverband Region Gratkorn-Gratwein, C-629/19, 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). EU-tuomioistuimen mukaan ilmaisua ”poistaa käytöstä” ei voida tulkita suppeasti (tuomio 4.7.2019, Tronex, C-624/17, 18 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Oikeuskäytännöstä käy myös ilmi, että aineen käsittelytapa tai käyttötapa ei ole ratkaiseva arvioitaessa, onko se jätettä vai ei, ja että jätteen käsitteen ulkopuolelle eivät jää aineet ja esineet, joita voidaan hyödyntää taloudellisesti uudelleen (tuomio 14.10.2020, Sappi Austria Produktion ja Wasserverband Region Gratkorn-Gratwein, C-629/19, 48 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Jotta esine tai aine, joka saadaan sellaisen tuotanto- tai louhimisprosessin tuloksena, jolla ei lähtökohtaisesti pyritä sen tuottamiseen, ei olisi jätettä sen uudelleenkäyttömahdollisuuksien takia, tulisi aineen tai esineen uudelleenkäytön olla varmaa eikä ainoastaan mahdollista (tuomio 17.11.2022, Porr Bau GmbH vastaan Bezirkshauptmannschaft Graz-Umgebung, C-238/21, kohta 36; ks. vastaavasti tuomio 14.10.2020, Sappi Austria Produktion ja Wasserverband Region Gratkorn-Gratwein, C-629/19, 52 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Kun tässä tapauksessa on kyse ulkopuolelta ja rakennustyömailta käytöstä poistetusta, rakentamiseen kelpaamattomasta puutavarasta, on se luokiteltava jätteeksi, jonka käsittelemiseen sovelletaan jätelakia. Puuaineksen puhtaudella ei ole jätteeksi luokittelamisen kannalta merkitystä, vaan nimenomaan sillä, että puuaines on poistettu käytöstä.

Hakkuutähteisiin, jotka varmuudella hyödynnetään energiana, ei sovelleta jätelakia. Sellainen maa- ja metsätaloudessa syntyvä ympäristölle ja terveydelle haitaton luonnonaineksista koostuva kasviperäinen jäte (esimerkiksi kannot, hakkuutähteet, risut, kuoret, hake, olki), voidaan hyödyntää energiantuotannossa ilman jätteen hyödyntämistoimintaa koskevaa ympäristölupaa (JL 3.2 §, YSL 32 §, HE 199/2010 vp. s. 146).

Kauppapuutarhan jätteenkäsittelytoiminnan luvanvaraisuutta on tarkasteltu uudelleen kuntaan toimitetun vireillepanon johdosta ja todettu, että luvan sisältöön liittyy epäselvyyttä. Kuntaliiton ja ympäristöministeriön ohjeiden sekä uusimpien jätelain tulkintalinjausten mukaisesti on päädytty siihen, että kauppapuutarhan jätteenkäsittelytoiminnan lainmukaisuutta on syytä selvittää. Kauppapuutarhan toimittamien tietojen mukaan laitoksella on vuonna 2023 haketettu yhteensä noin 5000 m³ rakentamiseen kelpaamatonta, puhdasta ja käsittelemätöntä puutavaraa (nk. kierrätyspuuta), joka luetaan jätteeksi. Kyseistä toimintaa ei voida katsoa vähäiseksi, ja se täyttää ammattimaisen ja laitostmaisen jätteen käsittelyn tunnusmerkit. Jatkossa kiinteistön ulkopuolelta tuotavan jätteeksi luettavan puutavaran hakettaminen ja polttaminen kauppapuutarhan alueella on sallittu ainoastaan, mikäli ympäristölupaa muutetaan vastaamaan lainsäädännön vaatimuksia (lupamääräykset, jätteenkäsittelytoiminnan vakuus).

Tiedoksi

Selostus

Asian tausta

Kirkkonummen rakennus- ja ympäristölautakunnalle on toimitettu 5.10.2023 vireillepano, jonka mukaan Kauppapuutarha Hagelberg Oy rikkoo Vaasan hallinto-oikeuden ympäristölupapäätöstä 19.6.2013 nro 13/0169/1 hakettamalla ja polttamalla rakennustyömailta tuotua rakentamiseen kelpaamatonta puuainesta. Rakennus- ja ympäristölautakunnalta vaaditaan valituskelpoista päätöstä, josta käy yksiselitteisesti ilmi, miten lautakunta aikoo menetellä ympäristöluparikkomusten suhteen (vireillepano liitteenä).

Ympäristönsuojelulain (YSL 527/2014) 186 §:n mukaan asianosaisella sekä eräillä muilla tahoilla on oikeus panna kirjallisesti vireille valvontamenettelyä koskeva asia, jollei valvontaviranomainen ole sitä omasta aloitteestaan laittanut vireille. Vireille pannussa asiassa on tehtävä valituskelpoinen päätös (Ympäristönsuojelulainsäädännön laillisuusvalvontaopas 2014, s. 23).

Kauppapuutarhan toiminnalle on myönnetty ympäristöluvat vuosina 2004 (LJVA 11.5.2004, Vaasan HO 21.6.2005 muutettu), 2006 (LJVA 31.1.2006 lisäykset) ja 2011 (RY 27.5.2011 lupamääräysten tarkistaminen, Vaasan HO 19.6.2013 muutettu).

Rakennus- ja ympäristölautakunnan 14.6.2011 myöntämässä ympäristöluvassa (s. 6) todetaan: "Haketukseen ei saa käyttää eikä myöskään alueelle saa tuoda rakennusjätettä. Haketettavan aineksen tulee olla puhdasta puutavaraa eikä se saa sisältää käsiteltyjä eriä (maalattua, lakattua, kyllästettyä tai vastaavia osia eikä muita polttoon kelpaamattomia aineita). Rakennusjätteen jatkuva käyttö on jätteen laitos- ja ammattimaista hyödyntämistä tai käsittelyä ja vaatii ympäristöluvan."

Ympäristölupapäätöksen 14.6.2011 perusteluissa (s. 8) todetaan: "Puuaineksen haketus puutarhan alueella vähentää suurten hakeautojen liikennettä, ja erityisesti talviaikaan, jolloin haketus lumen takia on hakuutyömailta vaikeaa. Mahdollisesti omista metsistä kertyvä roskapuu voidaan hakettaa."

Vaasan hallinto-oikeuden päätöksessä 19.3.2013 (s. 12–13) todetaan haketukseen käytettävän puutavaran laadusta muun muassa seuraavasti: "Lupamääräyksen 3 mukaisesti haketuksessa ei saa käyttää rakennusjätettä ja haketettavan aineksen tulee olla puhdasta puutavaraa, joka ei saa sisältää käsiteltyjä eriä. Hallinto-oikeuden lainvoimaisen päätöksen 21.5.2005 mukaan toiminnassa saa käyttää jätteen luokittamatonta puutavaraa ja käsittelemättömiä ja likaantumattomia puulavoja. Valituksenalaisessa lupamääräyksessä 3 ei ole poikettu edellä mainituista periaatteista. Edellä mainituilla perusteilla hallinto-oikeus katsoo, ettei toiminnassa ole kyse jätteiden käsittelystä valituksenalaisen päätöksen lupamääräyksen mukaan toimittaessa..."

Kuuleminen

Toiminnanharjoittajalle on varattu tilaisuus tulla kuulluksi vireillepanon johdosta (YSL 185 §, HL 34 §). Toiminnanharjoittajan antamassa vastineessa 30.11.2023 todetaan muun muassa, että rakentamiseen kelpaamaton puu on täysin eri asia kuin rakennusjäte. Kauppapuutarhan alueelle ei ole missään vaiheessa tuotu rakennusjätettä, eikä sellaista ole

haketettu eikä poltettu. Kauppapuutarhalla on käytetty ainoastaan puhdasta ja käsittelemätöntä puuainesta, kuten rakentamiseen kelpaamatonta puuta, puhtaita puulavoja ja muuta puhdasta ja käsittelemätöntä puuta.

Tarkastus

Kiinteistölle on tehty tarkastus 21.5.2024.

LIITTEET

- Vireillepano 5.10.2023
- Vastine 30.11.2023

OHEISMATERIAALI

- Vaasan hallinto-oikeuden päätös 19.6.2013

Päätöshistoria